Lietas Nr. A420207316
Lietas arhīva Nr. A42-02073-16

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
LIEPĀJAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Liepājā 2016.gada 3.augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Blūma,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. D/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par izdienas pensijas piešķiršanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2016.gada 29.janvārī pieteicējs /pers. D/ vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – VSAA) izdienas pensijas piešķiršanai no 2016.gada 1.februāra *(lietas 17.lapa)*.

2016.gada 9.februārī VSAA Rīgas pilsētas Zemgales reģionālā nodaļa pieņēma lēmumu Nr.16/308747 (turpmāk – sākotnējais lēmums) atteikt piešķirt izdienas pensiju, jo pieteicējs atvaļināts no dienesta pēc paša vēlēšanās, izdienas stāžs ir deviņi gadi 11 mēneši un 24 dienas, kas nedod tiesības piešķirt izdienas pensiju *(lietas 5.lapa)*.

Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu *(lietas 12.lapa)*, VSAA direktore 2016.gada 11.aprīlī pieņēma lēmumu Nr.16/765163 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējo lēmumu atstāt negrozītu *(lietas 6.-7.lapa)*.

Pārsūdzētais lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[1.1] Saskaņā ar likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" (turpmāk – Izdienas pensiju likums) 2.panta pirmās daļas 1.punktu tiesības uz izdienas pensiju ir tiem Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm (turpmāk – darbinieki), kuru izdienas stāžs ir ne mazāks par 20 gadiem un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu, tāpat saskaņā ar šā panta pirmās daļas 2.punktu tiesības uz izdienas pensiju ir darbiniekiem, kuri neatkarīgi no vecuma atbrīvoti no dienesta veselības stāvokļa dēļ vai darbinieku skaita samazināšanas dēļ un kuru izdienas stāžs ir ne mazāks par 20 gadiem, bet saskaņā ar šā panta pirmās daļas 3.punktu, arī darbiniekiem, kuru kopējais apdrošināšanas stāžs un tam pielīdzinātais stāžs ir ne mazāks par 25 gadiem, turklāt ne mazāk kā 12 gadi un seši mēneši no tiem nodienēti Iekšlietu ministrijas sistēmā, un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu.

Tādējādi tiesības uz izdienas pensiju ir saistītas ar noteiktu nosacījumu izpildīšanos uz darbinieka atvaļināšanas brīdi, t.i., noteikta vecuma sasniegšana un noteikta ilguma izdienas un apdrošināšanas stāža esamība, vai arī darbinieks pie noteikta izdienas stāža esamības atvaļināts no dienesta noteiktu apstākļu dēļ.

[1.2] Pieteicējs dzimis /datums/. Pieteicējs pieņemts dienestā Iekšlietu ministrijas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā 1998.gada 1.februārī un 2006.gada 17.janvārī atvaļināts no dienesta pēc paša vēlēšanās. Līdz ar to viņa vecums uz atvaļināšanas brīdi bija 42 gadi un izdienas stāžs uz atvaļināšanas brīdi bija deviņi gadi 11 mēneši 24 dienas, no kuriem septiņi gadi 11 mēneši 17 dienas dienests Iekšlietu ministrijas sistēmā, un kopējais apdrošināšanas stāžs mazāks par 25 gadiem.

[1.3] Nav pamata pieteicēja izdienas stāžā atbilstoši Izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 10.punktam ieskaitīt 80 procentu apmērā citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika, jo pieteicējs dienestu Iekšlietu ministrijas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā uzsāka 1998.gada 1.februārī un atvaļināts no dienesta 2006.gada 17.janvārī, līdz ar to pieteicējs Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs ir nodienējis septiņus gadus 11 mēnešus 17 dienas, t.i., mazāk par 10 gadiem.

[1.4] Izdienas pensiju likuma 8.pants noteic, ka izdienas pensiju piešķir bez termiņa ierobežojuma pēc darbinieka atbrīvošanas no dienesta, savukārt šā likuma 2.pants nosaka darbinieku loku, kuriem šīs tiesības rodas. Izdienas pensiju likums nepārprotami noteic, ka nepieciešamajam vecumam un izdienas stāžam ir jāpastāv brīdī, kad darbinieks tiek atvaļināts no dienesta. Ja darbiniekam atvaļināšanas brīdī nebija tiesības uz izdienas pensiju, tad šādas tiesības nerodas arī turpmāk, lai arī tiek sasniegts Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktais vecums un papildināts kopējais apdrošināšanas stāžs.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments 2006.gada 9.jūnija spriedumā lietā SKA-249 ir atzinis, ka izdienas pensijas piešķir pēc atvaļināšanās no dienesta, nevis pēc ilgāka laika perioda, un, ja atvaļinot darbinieku no dienesta, nepastāv Izdienas pensiju likuma 2.pantā minētie apstākļi, tad nav pamata piešķirt izdienas pensiju.

[2] Pieteikumā tiesai par labvēlīga administratīvā akta izdošanu pieteicējs nepiekrīt, ka Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punkta nosacījumiem būtu jāpastāv uz atvaļināšanās brīdi. Pieteicējs uzskata, ka šie nosacījumi drīkst izpildīties arī vēlāk pēc atvaļināšanas. VSAA ir radījusi atšķirīgu attieksmi pret līdzīgos apstākļos dienējošiem darbiniekiem. Pieteicējs uzskata, ka viņa izdienas stāžā jāņem vērā laiks no 1994.gada 11.jūlija līdz 1998.gada 1.februārim, ko pieteicējs nostrādājis Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas ugunsdzēsības un glābšanas departamenta Kuldīgas rajona daļas Skrundas postenī. VSAA Izdienas pensiju likuma 8.pantu ir interpretējusi, pārkāpjot Satversmes 91.pantu.

[3] Paskaidrojumā tiesai *(lietas 15.lapa)* VSAA norāda, ka pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem.

Papildus VSAA norāda, ka pieteicēja izdienas stāžā ir ieskaitāms darba periods no 1994.gada 11.jūlija līdz 1998.gada 1.februārim. Līdz ar to, lai arī pieteicēja izdienas stāžā ir ieskaitāms minētais darba periods (trīs gadi seši mēneši un 20 dienas), tomēr kopējais izdienas stāžs uz atvaļināšanas brīdi ir mazāks par Izdienas pensiju likumā noteikto stāžu, bet stāžs, kas uzkrāts pēc atvaļināšanas no dienesta, neveido izdienas stāžu. Tāpēc pieteicējam nav tiesības uz izdienas pensiju, jo atvaļināšanas brīdī pieteicējam nebija visu nepieciešamo priekšnosacījumu izdienas pensijas piešķiršanai, t.i., pieteicējs atvaļināšanas brīdī nebija sasniedzis Izdienas pensiju likumā noteikto 50 gadu vecumu un pieteicēja kopējais apdrošināšanas stāžs bija mazāks par 25 gadiem.

Motīvu daļa

[4] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums nav pamatots.

[5] No lietas materiāliem redzams, ka pieteicējs atvaļināts no dienesta Iekšlietu ministrijas sistēmā 42 gadu vecumā ar izdienas stāžu uz atvaļināšanas brīdi 13 gadi seši mēneši un 12 dienas, ar kopējo apdrošināšanas stāžu mazāku par 25 gadiem *(lietas 18.-21.lapa)*.

Pārsūdzētajā lēmumā VSAA norāda, ka persona var pretendēt uz izdienas pensiju, ja tā ir Iekšlietu ministrijas sistēmas darbinieks ar speciālo dienesta pakāpi, kura sasniegusi 50 gadu vecumu, izņemot Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 2.punktā minētos gadījumus, un kurai ir noteikts izdienas stāžs. VSAA ieskatā, nepieciešamajam vecumam un izdienas stāžam ir jāpastāv brīdī, kad darbinieks tiek atvaļināts no dienesta.

Savukārt pieteicējs uzskata, ka Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punkta nosacījumi jāvērtē nevis uz brīdi, kad persona tiek atvaļināta, bet uz brīdi, kad persona pieprasa izdienas pensijas piešķiršanu.

Lietā pastāv strīds par to, vai tiesību normā noteiktajiem nosacījumiem (50 gadu vecumam un izdienas stāžam) bija jābūt personas atvaļināšanas brīdī, vai arī šis kritērijs var izpildīties arī vēlākā laika posmā pēc personas atvaļināšanas no dienesta.

[6] Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka tiesības uz izdienas pensiju ir tiem darbiniekiem, kuru izdienas stāžs ir ne mazāks par 20 gadiem un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu, tāpat saskaņā ar šā panta pirmās daļas 2.punktu tiesības uz izdienas pensiju ir darbiniekiem, kuri neatkarīgi no vecuma atbrīvoti no dienesta veselības stāvokļa dēļ vai darbinieku skaita samazināšanas dēļ un kuru izdienas stāžs ir ne mazāks par 20 gadiem, bet saskaņā ar šā panta pirmās daļas 3.punktu tiesības uz izdienas pensiju ir darbiniekiem, kuru kopējais apdrošināšanas stāžs un tam pielīdzinātais stāžs ir ne mazāks par 25 gadiem, turklāt ne mazāk kā 12 gadi un seši mēneši no tiem nodienēti Iekšlietu ministrijas sistēmā, un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu.

No minētā izriet, ka tiesības uz izdienas pensiju iegūst tikai tādas personas, kuras 50 gadu vecumā tiek nodarbinātas Iekšlietu ministrijas sistēmā (izņemot Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 2.punktā paredzētos gadījumus). Noteikta vecuma (50 gadi) sasniegšana un stāža esamība ir nosacījumi, kuriem izpildoties, persona var pretendēt uz izdienas pensiju. Tādējādi nepieciešamajam vecumam un izdienas stāžam ir jāpastāv brīdī, kad darbinieks tiek atvaļināts no dienesta.

[7] Administratīvā apgabaltiesa līdzīgā lietā Nr.A420496611 novērtēja Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 3.punkta jēgu ar vēsturisko interpretācijas metodi. Administratīvā apgabaltiesa konstatēja, ka, pārejot no padomju sociālās nodrošināšanas tiesību sistēmas uz atjaunotās Latvijas Republikas jauno sociālās apdrošināšanas tiesību sistēmu, Latvijas Republikas Augstākā padome 1990.gada 29.novembrī pieņēma likumu „Par valsts pensijām". Šī likuma 2.pants noteica, ka viens no darba pensijas veidiem bija arī izdienas pensijas. Pamatojoties uz minētā likuma 2.pantu, Latvijas Republikas Ministru padome 1992.gada 30.janvārī izdeva lēmumu Nr.34 „Par Nolikumu par iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbinieku pensijām (darba devēja pensijām)". Lēmuma Nr.34 6.2.punkts noteica: „Tiesības uz darba devēja pensiju ir tiem iekšlietu iestāžu ierindas un komandējošā sastāva darbiniekiem, kuri uz atvaļināšanas dienu ir sasnieguši: vīrieši – 50 gadu vecumu ar 25 un vairāk kalendāra gadu kopējo darba stāžu, no tiem vismaz ar 12 gadu un 6 mēnešu dienesta stāžu iekšlietu iestādēs." Administratīvā apgabaltiesa konstatēja, ka šī tiesību norma pēc struktūras un satura ir līdzīga Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 3.punktam, kas norāda, ka Izdienas pensiju likuma 2.panta pirmās daļas 3.punkts ir pārņemts no Lēmuma Nr.34 6.2.punkta. Lēmuma Nr.34 6.2.punkta teksts savukārt tieši norāda, ka 50 gadu vecumam jābūt sasniegtam atvaļināšanas dienā, nevis turpmākajā laika periodā. Apgabaltiesas vērtējumā, salīdzinot Izdienas pensiju likuma normas ar citiem izdienas pensiju likumiem, var konstatēt, ka, pastāvot līdzīgam regulējumam, tiek pieņemts, ka persona var saņemt izdienas pensiju tikai tad, ja, sasniedzot noteiktu vecumu, tā strādā noteiktā profesijā vai ieņem noteiktu amatu (piemēram, Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātra un cirka mākslinieku izdienas pensiju likuma 3.panta otrā daļa).

Minētajā lietā Administratīvā apgabaltiesa atzina, ka pieteicējs brīdī, kad viņš tika atbrīvots no dienesta Iekšlietu ministrijas sistēmā nebija sasniedzis 50 gadu vecumu, līdz ar to pieteicējam izdienas pensija nav piešķirama arī pēc 50 gadu vecuma sasniegšanas.

[8] Ņemot vērā minēto un to, ka pieteicējs atvaļināts no dienesta 42 gadu vecumā ar izdienas stāžu 13 gadi seši mēneši un 12 dienas, ar kopējo apdrošināšanas stāžu mazāku par 25 gadiem, VSAA pamatoti atzina, ka pieteicējam nav tiesības uz izdienas pensiju.

Izdienas pensiju likuma 8.pants noteic, ka izdienas pensiju piešķir bez termiņa ierobežojuma pēc darbinieka atbrīvošanas no dienesta. Pārsūdzētajā lēmumā pamatoti norādīts, ka atbilstoši minētajai normai un minētā likuma 2.pantam darbiniekam, kuram uz atvaļināšanas brīdi ir izpildījušies visi nosacījumi, kādi nepieciešami, lai rastos tiesības uz izdienas pensiju, ir tiesības pieprasīt izdienas pensiju neierobežotā laika periodā pēc atbrīvošanas no dienesta (izņemot 2.panta pirmās daļas 2.punktā paredzētos gadījumos). Līdz ar to pieteicēja norāde par VSAA nepareizu Izdienas pensiju likuma 8.panta interpretāciju nav pamatota.

[9] Pamatojoties uz konstatēto, tiesa atzīst, ka nepastāv pamats pieteicējam labvēlīga administratīvā akta izdošanai. Tādēļ pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251. pantu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu par izdienas pensijas piešķiršanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.